יונתן כהן אלגברה לינארית תרגול מספר 8

תלות ואי-תלות לינארית span וקבוצה פורשת בסיס

תלות ואי-תלות לינארית

.1

ייל או בתייל $\{\mathbf v_1, \mathbf v_2, \mathbf v_3\}$ האם הקבוצה , $\mathbf v_1 = (1,1,1)$, $\mathbf v_2 = (-1,0,1)$, $\mathbf v_3 = (1,-1,-1)$

 $x\mathbf{v}_1 + y\mathbf{v}_2 + z\mathbf{v}_3 = \mathbf{0}$ מתקיים x, y, z של עבור איזה ערכים עבור

$$\begin{bmatrix} 1 & -1 & 1 \\ 1 & 0 & -1 \\ 1 & 1 & -1 \end{bmatrix} \xrightarrow{R_2 \to R_2 - R_1 \atop R_3 \to R_3 - R_1} \begin{bmatrix} 1 & -1 & 1 \\ 0 & 1 & -2 \\ 0 & 2 & -2 \end{bmatrix} \xrightarrow{R_3 \to R_3 - 2R_2} \begin{bmatrix} 1 & -1 & 1 \\ 0 & 1 & -2 \\ 0 & 0 & 2 \end{bmatrix}$$

הגענו למטריצה מדורגת (לא קנונית).

בכל העמודות 1-3 יש איברים פותחים, ולכן כל המשתנים הם משתנים קשורים. ומכאן שלמערכת יש פתרון יחיד, הטריביאלי.

ולכן $\{\mathbf{v}_1,\mathbf{v}_2,\mathbf{v}_3\}$ מתקיים אך ורק כאשר x=y=z=0 ומכאן אד מתקיים אך מתקיים אך ורק מתקיים ארים. בלתי תלויה לינארית.

ייל או בתייל !
$$\{A_1,A_2,A_3\}$$
 האם הקבוצה , $A_1=\begin{bmatrix}1&-1\\0&1\end{bmatrix}$, $A_2=\begin{bmatrix}0&1\\1&0\end{bmatrix}$, $A_3=\begin{bmatrix}1&1\\2&1\end{bmatrix}$

 $xA_1 + yA_2 + zA_3 = 0$ מתקיים x, y, z של עבור איזה ערכים עבור

הגענו למטריצה מדורגת (קנונית).

בעמודה 3 אין איבר פותח, ולכן משתנה z הוא משתנה חופשי. ומכאן שלמערכת יש פתרון לא טריביאלי. בעמודה 3 אין איבר פותח, ולכן משתנה z הוא משתנה z סכן משתנה z שלא כולם z סכן שלא כולם z סכן שמתקיים z סכן שמתקיים z שלא כולם z סכן שלא כולם z שמתקיים z שלא כולם z שלא כולם z שלא כולם z היא תלויה לינארית.

span וקבוצה פורשת

.1

$$\mathbf{v}_1 = (1, 2, 3), \mathbf{v}_2 = (1, 1, 1), \mathbf{v}_3 = (-1, 0, 1)$$

. span
$$\{\mathbf{v}_1, \mathbf{v}_2, \mathbf{v}_3\}$$
 א. למצוא את

$$\mathbf{v}_1, \mathbf{v}_2, \mathbf{v}_3$$
 פורשת את $\{\mathbf{v}_1, \mathbf{v}_2, \mathbf{v}_3\}$ ב. האם הקבוצה

א.

.
$$\mathbf{w} = (a, b, c) : \mathbb{R}^3$$
 וקטור כללי ב

$$\begin{bmatrix}
\mathbf{v}_{1} & \mathbf{v}_{2} & \mathbf{v}_{3} & \mathbf{w} \\
1 & 1 & -1 & a \\
2 & 1 & 0 & b \\
3 & 1 & 1 & c
\end{bmatrix}
\xrightarrow{R_{2} \to R_{2} - R_{1} \\
R_{3} \to R_{3} - 2R_{1}}$$

$$\begin{bmatrix}
1 & 1 & -1 & a \\
0 & -1 & 2 & b - 2a \\
0 & -2 & 4 & c - 3a
\end{bmatrix}$$

$$\xrightarrow{R_{3} \to R_{3} - 2R_{2}}$$

$$\begin{bmatrix}
1 & 1 & -1 & a \\
0 & -1 & 2 & b - 2a \\
0 & 0 & 0 & c - 3a - 2(b - 2a)
\end{bmatrix}$$

הגענו למטריצה מדורגת (לא קנונית).

למערכת יש פתרון אם ורק אם אין שורת סתירה, וזה קורה אם ורק אם

$$c-3a-2(b-2a)$$

$$a - 2b + c = 0$$

את אכימים אם רכיביו אם ורק אם אם $\mathbf{v}_1, \mathbf{v}_2, \mathbf{v}_3$ אם לינארי ארוף ארוף ארוף ארוף של $\mathbf{w} = (a,b,c)$ אם ורק אם רכיביו מקיימים את התנאי

$$a-2b+c=0$$

. $\mathbf{v}_1, \mathbf{v}_2, \mathbf{v}_3$ הוא קבוצת פל הוקטורים ב $\mathbb{R}^3$ שהינם צירוף לינארי של span $\{\mathbf{v}_1, \mathbf{v}_2, \mathbf{v}_3\}$ משמעות הדבר היא ש

$$\operatorname{span}\{\mathbf{v}_1, \mathbf{v}_2, \mathbf{v}_3\} = \{(a, b, c) \mid a - 2b + c = 0\}$$

ב.

$$\operatorname{span}\{\mathbf{v}_1, \mathbf{v}_2, \mathbf{v}_3\} = \{(a, b, c) \mid a - 2b + c = 0\} \neq \mathbb{R}^3$$

 $\mathbb{R}^3$ אינה פורשת את $\{\mathbf{v}_1,\mathbf{v}_2,\mathbf{v}_3\}$ ולכן הקבוצה

. $p(x) = 1 + x + x^2$, $q(x) = 1 + 2x + 3x^2$, $r(x) = 1 + 4x + 9x^2$, $s(x) = 2 + 3x + 4x^2$ י $P_2(\mathbb{R})$ פורשת את $\{p,q,r,s\}$

 $w(x) = a + bx + cx^2 : P_2(\mathbb{R})$ וקטור כללי ב

הוקטור הכללי p,q,r,s אם אברוף לינארי אוא ארוף לינארי של $w(x)=a+bx+cx^2$ הוקטור הכללי המשוואות האי-הומוגנית המתאימה למטריצה שעמודותיה הן

הגענו למטריצה מדורגת (לא קנונית).

למערכת יש פתרון אם ורק אם אין שורת סתירה.

. אין שורת סתירה ולכן למערכת שי a,b,c לכל

. p,q,r,s אוא צרוף לינארי של $w(x) = a + bx + cx^2$ לסיכום, עבור כל

כלומר p,q,r,s משמעות הדבר היא שכל וקטור ב $P_2(\mathbb{R})$ הוא צרוף לינארי של

$$\mathrm{span}\{p,q,r,s\} = P_2(\mathbb{R})$$

 $P_2(\mathbb{R})$ את פורשת את $\{p,q,r,s\}$ ולכן הקבוצה

$$A_1 = \begin{bmatrix} 1 & -1 \\ 0 & 1 \end{bmatrix}, A_2 = \begin{bmatrix} 0 & 1 \\ 1 & 0 \end{bmatrix}, A_3 = \begin{bmatrix} 1 & 1 \\ 2 & 1 \end{bmatrix}$$

- $M_{2 imes 2}(\mathbb{R})$ א. האם הקבוצה $\{A_1,A_2,A_3\}$ פורשת את
  - $M_{2 imes 2}(\mathbb{R})$ ב. למצוא קבוצה הפורשת את הפורשה

א.

$$W = egin{bmatrix} lpha & eta \\ \gamma & \delta \end{bmatrix} \, : M_{2 \! imes 2}(\mathbb{R})$$
 וקטור כללי ב

הוא פתרון למערכת אם ורק אם אם אם אם אבוף לינארי של צרוף לינארי $W = \begin{bmatrix} \alpha & \beta \\ \gamma & \delta \end{bmatrix}$ הוקטור הכללי

 $A_{\!\scriptscriptstyle 1}, A_{\!\scriptscriptstyle 2}, A_{\!\scriptscriptstyle 3} \, | W$ המשוואות האי-הומוגנית המתאימה למטריצה שעמודותיה הן

הגענו למטריצה מדורגת (לא קנונית).

למערכת יש פתרון אם ורק אם אין שורת סתירה, וזה קורה אם ורק אם

$$\begin{cases} -\alpha - \beta + \gamma = 0 \\ -\alpha + \delta = 0 \end{cases}$$

לסיכום, הוקטור הכללי $W = \begin{bmatrix} \alpha & \beta \\ \gamma & \delta \end{bmatrix}$ הוא אם ורק אם רכיביו מקיימים את לסיכום, התנאי

$$\begin{cases} -\alpha - \beta + \gamma = 0 \\ -\alpha + \delta = 0 \end{cases}$$

. A_1,A_2,A_3 הוא קבוצת פל הוקטורים ב $M_{2 imes2}(\mathbb{R})$ שהינם אירוף לינארי של span $\{A_1,A_2,A_3\}$ משמעות הדבר היא ש

$$\operatorname{span}\{A_1, A_2, A_3\} = \left\{ \begin{bmatrix} \alpha & \beta \\ \gamma & \delta \end{bmatrix} \middle| -\alpha - \beta + \gamma = 0, -\alpha + \delta = 0 \right\} \neq M_{2 \times 2}(\mathbb{R})$$

 $\mathbb{R}^3$ אינה פורשת את $\{A_{\!\scriptscriptstyle 1},A_{\!\scriptscriptstyle 2},A_{\!\scriptscriptstyle 3}\}$ ולכן הקבוצה

ב.

כדי שקבוצת וקטורים $\{B_1,B_2,...,B_k\}$ תפרוש את המרחב, צריך שעבור כל יהיה פתרון כדי פתרון $\{B_1,B_2,...,B_k\}$ האי-הומוגנית המתאימה למטריצה שעמודותיה הן

נבחר וקטורים א $B_1,B_2,\ldots,B_k$ כך שכשנרשום את המטריצה שעמודותיה הן כל כך עבור כל פרון. כך עבור כל מירון. $\alpha,\beta,\gamma,\delta$

לדוגמה: המטריצה

המטריצה כבר מדורגת (לא קנונית).

. אין שורת סתירה ולכן מערכת אין שורת מתירה $lpha,eta,\gamma,\delta$

כלומר , $B_1, B_2, \ldots, B_k$ אינארי ברוף לינארי הוא תוא הדבר היא שכל וקטור ב $M_{2 imes 2}(\mathbb{R})$

 $\mathrm{span}\{B_1, B_2, B_3, B_4\} = M_{2 \times 2}(\mathbb{R})$

 $.M_{\,2\!\times\!2}(\mathbb{R})$ את פורשת פורש
  $\{B_{\!\scriptscriptstyle 1},B_{\!\scriptscriptstyle 2},B_{\!\scriptscriptstyle 3},B_{\!\scriptscriptstyle 4}\}$ ולכן הקבוצה ולכן

נתונה עייי תונה $M_{2 imes 2}(\mathbb{R})$ את הפורשת הבוצה מסקנה:

$$B_1 = \begin{bmatrix} 1 & 0 \\ 0 & 0 \end{bmatrix}, B_2 = \begin{bmatrix} 2 & 3 \\ 0 & 0 \end{bmatrix}, B_3 = \begin{bmatrix} 4 & 5 \\ 6 & 0 \end{bmatrix}, B_4 = \begin{bmatrix} 7 & 8 \\ 9 & 10 \end{bmatrix}$$

בסיס

.1

 $\mathbf{R}^3$ בסיס של $\{\mathbf{v}_1=(1,2,3)\ ,\ \mathbf{v}_2=(1,1,1)\ ,\ \mathbf{v}_3=(-1,0,1)\}$ בסיס של

 $.\,\mathbb{R}^3$ אינה בסיס אל , $\mathbb{R}^3$ את פורשת אינה אינה אינה אינה שהקבוצה ($\mathbf{v}_1,\mathbf{v}_2,\mathbf{v}_3$ אינה בסיס אינה בחיל).

$$M_{2 imes2}(\mathbb{R})$$
 בסיס של $\left\{A_{\mathrm{l}}=egin{bmatrix}1&-1\0&1\end{bmatrix},\,A_{\mathrm{2}}=egin{bmatrix}0&1\1&0\end{bmatrix},\,A_{\mathrm{3}}=egin{bmatrix}1&1\2&1\end{bmatrix}
ight\}$ בסיס של הקבוצה

.($M_{2\! imes\!2}(\mathbb{R})$ את פורשת אינה זו גם אינה קבוצה (הערה:

 $P_2(\mathbb{R})$ בסיס של $\{p(x)=1+x+x^2, q(x)=1+2x+3x^2, r(x)=1+4x+9x^2\}$ בסיס של

. נבדוק האם הקבוצה $\{p,q,r\}$ בלתי תלויה לינארית.

. $\alpha p(x) + \beta q(x) + \gamma r(x) = 0$ מתקיים α, β, γ של עבור איזה ערכים של

p,q,r נבדוק את מטריצת המקדמים של המערכת, המטריצה שעמודותיה הן

הדטרמיננט של המטריצה שונה מ0 ולכן המטריצה הפיכה, ומכאן שלמערכת יש פתרון יחיד, הצטרניאלי

 $\{p,q,r\}$ ומכאן שהקבוצה , $\alpha=\beta=\gamma=0$ ורק כאשר אד ורק מתקיים מתקיים מתקיים מתקיים א מתקיים אך ורק מתקיים א ורק מתקיים ארכן α מתקיים ארכן מתקיים ארכן

 $P_2(\mathbb{R})$ את פורשת פורשת $\{p,q,r\}$ נבדוק האם הקבוצה

 $w(x) = a + bx + cx^2 : P_2(\mathbb{R})$ וקטור כללי ב

הוקטור הכללי p,q,r אם אברוף לינארי הוא ארוף אברוף לינארי אם אם הוקטור הכללי $w(x)=a+bx+cx^2$ המשוואות האי-הומוגנית המתאימה למטריצה שעמודותיה הן

. כבר מצאנו שמטריצת המקדמים המצומצמת של המערכת הפיכה, ולכן לכל למערכת יש פתרון.

. p,q,r לינארי צרוף לינארי אוא $w(x)=a+bx+cx^2$ הוקטור הכללי מבור כל עבור כל

כלומר , p,q,r לינארי צרוף לינארי הדבר היא שכל וקטור ב $P_{_{\! 2}}(\mathbb{R})$

$$\operatorname{span}\{p,q,r\} = P_2(\mathbb{R})$$

 $P_2(\mathbb{R})$ את פורשת את $\{p,q,r\}$ ולכן הקבוצה

 $P_2(\mathbb{R})$ של בסיס היא ולכן , $P_2(\mathbb{R})$ את וגם פורשת לינארית תלויה בסיס ל $\{p,q,r\}$ ולכן שהקבוצה מצאנו שהקבוצה

$$.K = \left\{ k_1 = \begin{bmatrix} 1 & 0 \\ 0 & 0 \end{bmatrix}, k_2 = \begin{bmatrix} 0 & 0 \\ 0 & t \end{bmatrix}, k_3 = \begin{bmatrix} 0 & 1 \\ 1 & 0 \end{bmatrix}, k_4 = \begin{bmatrix} 0 & 1 \\ -1 & 0 \end{bmatrix} \right\}$$

 $M_{2\times 2}(\mathbb{R})$ עבור איזה ערכים של t תהיה t עבור

A נקרא לה , k_1, k_2, k_3, k_4 נבדוק שעמודותיה שעמודותיה המטריצה נבדוק את

נבדוק את הפיכות המטריצה A עייי חישוב הדטרמיננט שלה

$$|A| = \begin{vmatrix} 1 & 0 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 1 & 1 \\ 0 & 0 & 1 & -1 \\ 0 & t & 0 & 0 \end{vmatrix} \stackrel{\text{ROW 1}}{=} \begin{vmatrix} 0 & 1 & 1 \\ 0 & 1 & -1 \\ t & 0 & 0 \end{vmatrix} \stackrel{\text{ROW 3}}{=} t \begin{vmatrix} 1 & 1 \\ 1 & -1 \end{vmatrix} = -2t$$

 $|A| = 0 \iff 2t = 0 \iff t = 0$

ילכו :

. אם $t \neq 0$ אז המטריצה אם $t \neq 0$

מכיוון ש A הפיכה, למערכת החומוגנית המתאימה למטריצה שעמודותיה הן k_1,k_2,k_3,k_4 יש פתרון יחיד, הטריביאלי, ולכן הקבוצה K בלתי תלויה לינארית.

כמו כן האי-הומוגנית לבור המשוואות למערכת לבור כל a,b,c,d לבור אז הפיכה, אז עבור כל כמו כן כמו

את פורשת את ($W=egin{bmatrix} a & b \\ c & d \end{bmatrix}$ כאשר (כאשר אשר (כאשר (כאשר (כאשר k_1,k_2,k_3,k_4 און ולכן הקבוצה (א $M_{2\times 2}(\mathbb{R})$

 $M_{2 imes 2}(\mathbb{R})$ של בסיס של , $M_{2 imes 2}(\mathbb{R})$ את פורשת וגם פורשת לינארית לינארית וגם פורשת את אולכן היא

אינה הפיכה. t=0 אינה אם t=0

מכיוון ש A אינה הפיכה, למערכת ההומוגנית יש פתרון לא טריביאלי, ולכן הקבוצה K תלויה לינארית. מכיוון ש A אינה הפיכה, אז לא נכון שעבור כל a,b,c,d למערכת המשוואות האי-הומוגנית יש פתרון, ולכן הקבוצה A אינה פורשת את $M_{2\times 2}(\mathbb{R})$

הקבוצה אינה בלתי תלויה לינארית וגם אינה פורשת את אינה בלתי היא אינה בלתי תלויה לינארית וגם אינה פורשת את $M_{2\times 2}(\mathbb{R}).$

בסיס של תת מרחב

.1

 $.3{ imes}3$ היא קבוצת כל המטריצות האנטי-סימטריות מסדר W

- . א. להוכיח שW תת מרחב של ולמצוא $M_{3\times 3}(\mathbb{R})$ א. א. להוכיח שW
  - Mב. למצוא בסיס של תת המרחב

Ν.

 $\pm 3 \times 3$ איבר כללי שכזה איבר מסדר $\pm 3 \times 3$ שהיא אנטי-סימטרית, איבר כללי שכזה נראה כך

$$\begin{bmatrix} 0 & a & b \\ -a & 0 & c \\ -b & -c & 0 \end{bmatrix}$$

0 ווים ל שווים ל הסבר: במטריצה אנטי-סימטרית אברי האלכסון

ניתן לבחור את האיברים שמעל אלכסון באופן שרירותי, ומהאנטי-סימטריה נקבעים האיברים שמתחת לאלכסון).

נשים לב שניתן לרשום את האיבר הכללי ניתן להיכתב ב׳כתיב וקטורי׳ כך:

$$\begin{bmatrix} 0 & a & b \\ -a & 0 & c \\ -b & -c & 0 \end{bmatrix} = a \begin{bmatrix} 0 & 1 & 0 \\ -1 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 0 \end{bmatrix} + b \begin{bmatrix} 0 & 0 & 1 \\ 0 & 0 & 0 \\ -1 & 0 & 0 \end{bmatrix} + c \begin{bmatrix} 0 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 1 \\ 0 & -1 & 0 \end{bmatrix}$$
(*)

כלומר האיבר המקדמים הם הרכיבים , $A_{\rm l},A_{\rm 2},A_{\rm 3}$ של ארוף לינארי הוא ערוף Wהקבוצה של הקבוצה . a,b,c

הערה אנטי-סימטריות מסדר W הן איברים של A_1,A_2,A_3 הן אנטי-סימטריות מסדר נשים לב שהמטריצה אנטי-סימטריות. לבדוק באופן ישיר שהן מטריצות אנטי-סימטריות. לחילופין אפשר לשים לב שהמטריצה 3×3 . (A_1,A_2) היא בדיוק איבר הכללי בו הצבנו $A_1,C=0$, ובדומה לגבי A_1 .

W קבוצת כל המטריצות שבצד שמאל של השוויון (*) (עבור כל (עבור הקבוצה הקבוצה הקבוצת שבצד שמאל של השוויון השוויון (*) או בדיוק קבוצת כל הצירופים קבוצת כל המטריצות שבצד ימין של השוויון (*) (עבור כל $a,b,c\in\mathbb{R}$ הלינאריים של A_1,A_2,A_3 , כלומר A_1,A_2,A_3 ,

כלומר מהשוויון (*) נובע

$$W = \text{span}\{A_1, A_2, A_3\}$$

תת היא W (לפי משפט), $M_{3\! imes\!3}(\mathbb{R})$ היא תת span של וקטורים במרחב איא W היא תת מתקבל שהקבוצה $M_{3\! imes\!3}(\mathbb{R})$ מרחב של היא $M_{3\! imes\!3}(\mathbb{R})$

.W המרחב את את פורשת $\{A_{\!\scriptscriptstyle 1},A_{\!\scriptscriptstyle 2},A_{\!\scriptscriptstyle 3}\}$ המרחב כמו כן כמו

. נבדוק האם הקבוצה $\{A_{\!\scriptscriptstyle 1},A_{\!\scriptscriptstyle 2},A_{\!\scriptscriptstyle 3}\}$ בלתי תלויה לינארית

$$A_{1} = \begin{bmatrix} 0 & 1 & 0 \\ -1 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 0 \end{bmatrix}, A_{2} = \begin{bmatrix} 0 & 0 & 1 \\ 0 & 0 & 0 \\ -1 & 0 & 0 \end{bmatrix}, A_{3} = \begin{bmatrix} 0 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 1 \\ 0 & -1 & 0 \end{bmatrix}$$

ו: I פתרון

 $A_{\!\scriptscriptstyle 1}, A_{\!\scriptscriptstyle 2}, A_{\!\scriptscriptstyle 3}$ נבדוק את מטריצה שעמודותיה המקדמים של המערכת החומוגנית המתאימה למטריצה שעמודותיה של

הגענו למטריצה מדורגת (קנונית).

בכל העמודות 3-1 יש איברים פותחים, ולכן כל המשתנים הם משתנים קשורים. ומכאן שלמערכת יש פתרון יחיד, הטריביאלי.

ולכן A_1,A_2,A_3 מתקיים אך ורק כאשר y=z=0 ומכאן היא $xA_1+yA_2+zA_3=0$ ולכן גערית. בלתי תלויה לינארית.

פתרון II: נעזר בשוויון

$$\begin{bmatrix} 0 & a & b \\ -a & 0 & c \\ -b & -c & 0 \end{bmatrix} = a \begin{bmatrix} 0 & 1 & 0 \\ -1 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 0 \end{bmatrix} + b \begin{bmatrix} 0 & 0 & 1 \\ 0 & 0 & 0 \\ -1 & 0 & 0 \end{bmatrix} + c \begin{bmatrix} 0 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 1 \\ 0 & -1 & 0 \end{bmatrix}$$
(*)

נניח . $aA_1 + bA_2 + cA_3 = 0$ מתקיים a,b,c נניח

$$aA_1 + bA_2 + cA_3 = 0$$

מהשוויון (*) מתקבל

$$\begin{bmatrix} 0 & a & b \\ -a & 0 & c \\ -b & -c & 0 \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} 0 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 0 \end{bmatrix}$$

. ומכאן לינארית, בלתי היא בלתי (A_1,A_2,A_3) ומכאן שהקבוצה , a=b=c=0 ומשוויון זה נובע ש

לסיכום, הקבוצה $\{A_1,A_2,A_3\}$ בלתי תלויה לינארית וגם פורשת את תת המרחב W, ולכן היא בסיס של תת המרחב W.